

kötet. Az eddig megjelent kötetek után biztosra vehetjük, hogy az is — az érdekes anyagon kívül — nem egy új irodalomtörténeti adatot tartalmazand s nem egy téves adatot javítand majd ki.

Dr. Dézsi Lajos.

A Magyar Tudományos Akadémia kiadásában megjelent munkák és folyóiratok címjegyzéke. 1831-től—1895. végeig. Budapest. 1896. Kiadja a Magyar Tudományos Akadémia.

Harmadfél ivre terjedő tömören nyomtatott füzet számol be az első magyar tudományos intézet tevékenységének egyik ágáról. Helyes gondolat volt most, az ezeréves nagy nemzeti beszámolás alkalmából összeállítani azoknak az irodalmi termékeknek jegyzékét, melyeknek megjelenése szorosabb vagy tágabb kapcsolatban áll az akadémia tevékenységével. Ennek a tevékenységnek meg-bírálása nem hozzánk tartozik; minket a két füzet kizárólag bibliografiai szempontból érdekel. Azonban ezt a szempontot sem lehet erősebben alkalmazni, mert ennek a füzetnek össze-állításánál, úgy látszik, csak is a cél lebegett szem előtt, hogy a nagy közönségnek mintegy leltárszerűleg be legyen mutatva az akadémiai kiadványok sorozata, némileg üzleti czélokat is figye-lembe véve. Legalább az akadémiai kiadványok megrendelési föl-tételeinek közlése ilyesmit sejtet. Különben is van az akadémia kiadványairól egy bibliografiai érdekességű, pontos tárgymutatók-kal ellátott terjedelmes ismertetés is, mely pár évvel ezelőtt jelent meg. A most kiadott füzet érdekességét nagyban emeli az az előszó, melyben *Szily Kálmán* főtítkár elmés tollal vázolja az akadémiai kiadványok történetét s megírja ily módon a magyar tudományos irodalom történetének egy fejezetét. A Magyar Tud. Aka-démia első kiadványa 1831 január havában jelent meg, ily cím-mel: *A Magyar Tudós Társaság Alaprajza és Rendszabásai. Pesten 1831. Nyomtatott Petrózai Trattner J. M. és Károlyi Istvánnál.* 1831-től 1848-ig a Magyar Tud. Társaság, nem számítván az apróbb füzetkéket, összesen 166 kötetet adott ki; ebből 64 az I., 21 a II., 18 a III. osztály körébe, 63 az összes Akadé-miára tartozik. 1849-től 1867-ig 131 kötet akadémiai kiadvány jelent meg: 11 az I., 67 a II., és 19 a III. osztály köréből, 34 pedig az összes akadémiaira vonatkozó. Végül 1867-től 1895 végeig, az apróbb füzeteket itt sem tekintve, 786 kötetre rúg az összes kiadványok száma, ebből pedig 181 az I., 450 a II., 103 a III. osztály tevékenységi körébe vág, 52 az összes akadémiaira vonatkozik.

E—r.

A magyar állam nyomdászat-történelmi térképe. Ter-vezte és magyarázó szöveggel ellátta Firtinger Károly. A millenium alkalmából kiadta a Könyvnyomdászok Szakköre. Budapest, 1896.

Azok mellett a több-kevesebb alapossággal és részletesség-gel megírott magyar dolgozatok mellett, melyek a hazai nyomdá-

szat fejlődését tárgyalják, igen hasznos és dicséretes munka volt ennek a füzetnek összeállítása is, melynek főcélja, hogy »rövidke pillantást szenteljen a néha-néha nehéz megpróbáltatásokon keresztülment hazai könyvnyomtató sajtó, kulturális haladásunk emez éppen nem utolsó helyen álló tényezője, nagy multjának méltatására.« A lelkiismeretes szerző célját elérte, mert összehordott adatai minden fejtegetés nélkül is híven visszatükrözik a magyar sajtó közművelődési jelentőségét. Egynehány bevezető sor és Hess András budai nyomdájának ismertetése után sorba veszi a magyarországi városokat a nyomdák keletkezésének időrendje szerint. Mindössze név és évszám halmazt nyújt, csakhogy ebben a pontos és ügyes összeállításban a száraz adatok életet nyernek s beszédes hirdetőivé válnak a magyar szellemi fogékonyság terjedésének. Az első csoportot a XV—XVII. századok alkotják, külön csoportot képez a XVIII. század, a XIX. század első fele s az 1850—1895-ig terjedő időszak. Ezenkívül egy fejezet feltünteti a horvátországi és szlavóniai könyvnyomtatás multját és jelenét. Igen érdekes az a statisztikai rész is, melyben többek közt a hazánkban 1895-ben működött összes nyomdák pontos jegyzéke is foglaltatik. Figyelemreméltó adatokat tartalmaznak továbbá azok a fejezetek, melyek a személyzeti viszonyokkal, a gyorsajtó elterjedésével s az egyleti és társadalmi ügyek ismertetésével foglalkoznak. S mindez tulajdonképpen magyarázó szövege annak a pompás kivitelű térképnek, mely alkalmas jelzésekkel szemléltetően tünteti föl a könyvnyomtatásnak hazánkban való fokozatos térfoglalását.

E—r.